

ENERGIA ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Odnawialne źródła energii (energia wiatrowa, słoneczna, hydroelektryczna, energia oceanów, energia geotermalna, biomasa i biopaliwa) stanowią alternatywę dla paliw kopalnych i przyczyniają się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zróżnicowania dostaw energii i zmniejszenia zależności od niepewnych i niestabilnych rynków paliw kopalnych, zwłaszcza ropy i gazu. Unijne prawodawstwo dotyczące promowania odnawialnych źródeł energii znacznie ewoluowało w ostatnich piętnastu latach. W 2009 r. przywódcy unijni wyznaczyli cel, zgodnie z którym do 2020 r. 20% zużycia energii w Unii ma pochodzić z odnawialnych źródeł. W 2018 r. uzgodniono cel na rok 2030: do tego czasu 32% zużycia energii w Unii ma pochodzić z odnawialnych źródeł. W lipcu 2021 r., w związku z nowymi ambicjami UE w dziedzinie klimatu, zaproponowano współprawodawcom zmianę celu na 40% do 2030 r. Trwają też rozmowy na temat przyszłych ram polityki na okres po 2030 r.

PODSTAWA PRAWNA I CELE

Artykuł 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

OSIĄGNIĘCIA

A. Dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii

1. Pierwsza dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii: w kierunku 2020 r.

W pierwotnej dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii, przyjętej w dniu 23 kwietnia 2009 r. w procedurze współdecyzji ([dyrektywa 2009/28/WE](#) uchylająca [dyrektywy 2001/77/WE](#) i [2003/30/WE](#)), ustanowiono, że do 2020 r. 20% łącznego zużycia energii w UE musi obowiązkowo pochodzić ze źródeł odnawialnych. Ponadto w sektorze transportu wszystkie państwa członkowskie zobowiązały się osiągnąć dziesięcioprocentowy udział paliw ze źródeł odnawialnych. W dyrektywie określono także różne mechanizmy, które państwa członkowskie mogły stosować, by osiągnąć wyznaczone cele, takie jak systemy wsparcia, gwarancje pochodzenia, wspólne projekty i współpraca między państwami członkowskimi a państwami trzecimi, oraz kryteria zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do biopaliw.

W dyrektywie potwierdzono przyjęte krajowe cele w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych dla poszczególnych państw do 2020 r., z uwzględnieniem punktu wyjścia i ogólnego potencjału odnawialnych źródeł energii (od 10% udziału energii ze źródeł odnawialnych na Malcie do 49% w Szwecji). Każde państwo UE określiło, w jaki

sposób zamierzało osiągnąć swoje indywidualne cele, i opracowało ogólny plan działań w dziedzinie polityki energii ze źródeł odnawialnych w krajowym planie działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Postępy w osiąganiu celów krajowych były mierzone co dwa lata, kiedy państwa UE publikowały krajowe [sprawozdania z postępów](#) w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych.

2. Druga dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii: w kierunku 2030 r.

W lipcu 2021 r., w pakiecie dotyczącym [realizacji Europejskiego Zielonego Ładu](#), Komisja zaproponowała [zmianę](#) dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii, aby dostosować swoje cele w zakresie energii ze źródeł odnawialnych do nowych celów klimatycznych. Komisja proponuje zwiększenie w koszyku energetycznym UE wiążącego celu dotyczącego odnawialnych źródeł energii do 40% do 2030 r. i propaguje wykorzystywanie paliw odnawialnych takich jak wodór w przemyśle i transporcie przy określeniu dodatkowych celów. Obecnie trwają rozmowy na temat ram polityki energetycznej na okres po 2030 r.

W grudniu 2018 r. weszła w życie zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii ([dyrektywa \(UE\) 2018/2001](#)) w ramach pakietu „[Czysta energia dla wszystkich Europejczyków](#)”. Celem pakietu jest utrzymanie pozycji Unii jako światowego lidera w dziedzinie odnawialnych źródeł energii oraz, w szerszym kontekście, pomoc Unii w wywiązaniu się z zobowiązań w zakresie redukcji emisji wynikających z [porozumienia paryskiego](#). Zmieniona dyrektywa obowiązuje od grudnia 2018 r., a państwa członkowskie UE musiały zakończyć jej transpozycję do prawa krajowego do czerwca 2021 r. (ze skutkiem od 1 lipca 2021 r.). W dyrektywie ustanowiono wiążący cel, zgodnie z którym do 2030 r. zużywaną energię końcową w Unii powinno się pozyskiwać co najmniej w 32% ze źródeł odnawialnych, oraz zapisano klauzulę pozwalającą na zwiększenie tego celu do 2023 r., a także na zwiększenie celu dotyczącego 14% odsetka energii ze źródeł odnawialnych w transporcie do 2030 r.

W razie braku zmienionych celów krajowych krajowe cele w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2020 r. powinny stanowić minimalny wkład każdego państwa członkowskiego na 2030 r. Państwa członkowskie UE zaproponują krajowy cel dotyczący energii i ustanowią dziesięcioletnie krajowe plany na rzecz energii i klimatu w ramach programu „Horyzont 2030”, a następnie co dwa lata będą składać sprawozdania z postępów. Komisja podda te plany ocenie i będzie mogła podjąć środki na szczeblu unijnym, aby zagwarantować, że plany są spójne z ogólnymi celami UE.

B. Europejski Zielony Ład

11 grudnia 2019 r. Komisja przedstawiła komunikat w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu ([COM\(2019\)0640](#)). W dokumencie tym przedstawiono szczegółową wizję, w jaki sposób sprawić, by Europa stała się kontynentem neutralnym dla klimatu do 2050 r. dzięki dostarczaniu czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii.

1. [Realizacja Europejskiego Zielonego Ładu](#)

14 lipca 2021 r. Komisja opublikowała nowy pakiet legislacyjny dotyczący energii zatytułowany „Gotowi na 55: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej” ([COM\(2021\)0550](#)). W nowym przeglądzie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii ([COM\(2021\)0557](#)) zaproponowano

podniesienie wiążącego celu dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w koszyku energetycznym UE do 40% do 2030 r. oraz nowych celów na szczeblu krajowym, takich jak:

- nowy poziom odniesienia zakładający 49% wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do 2030 r. w budynkach;
- nowy poziom odniesienia w wysokości 1,1 punktu procentowego rocznego wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w przemyśle;
- wiążący roczny wzrost o 1,1 punktu procentowego dla państw członkowskich w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do ogrzewania i chłodzenia;
- orientacyjny roczny wzrost o 2,1 punktu procentowego w odniesieniu do wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ogrzewania i chłodzenia z odpadów do ogrzewania i chłodzenia w miastach.

Aby obniżyć emisyjność i zdywersyfikować sektor transportu, ustalono:

- obejmujący wszystkie rodzaje transportu cel zakładający ograniczenie intensywności emisji gazów cieplarnianych pochodzących z paliw transportowych o 13% do 2030 r.;
- 2,2-procentowy udział zaawansowanych biopaliw i biogazu do 2030 r., przy pośrednim celu wynoszącym 0,5% do 2025 r. (liczony pojedynczo);
- cel 2,6% dla paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego i 50% udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu wodoru w przemyśle, w tym w zastosowaniach innych niż energetyczne, do 2030 r.

Trwają też rozmowy na temat przyszłych ram polityki na okres po 2030 r.

2. Czysta energia dla wszystkich Europejczyków

W ramach szerszej strategii unii energetycznej ([COM\(2015\)0080](#)) 30 listopada 2016 r. Komisja opublikowała poprzedni pakiet ustawodawczy zatytułowany „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” ([COM\(2016\)0860](#)). W grudniu 2018 r. weszła w życie zmieniona dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii ([dyrektywa \(UE\) 2018/2001](#)), w której propaguje się wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych dzięki:

- dalszemu rozwijaniu źródeł odnawialnych w sektorze energii elektrycznej,
- uwzględnieniu odnawialnych źródeł energii w sektorze ogrzewania i chłodzenia (wprowadzono orientacyjny roczny wzrost energii ze źródeł odnawialnych o 1,3% w sektorze ogrzewania i chłodzenia);
- dekarbonizacji i dywersyfikacji sektora transportu przez wprowadzenie:
 - 14-procentowego udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w sektorze transportu w 2030 r.;
 - 3,5-procentowego udziału zaawansowanych biopaliw i biogazu do 2030 r., przy pośrednim celu wynoszącym 1% do 2025 r. (liczonym podwójnie);

- ograniczenia do 7% udziału biopaliw pierwszej generacji w transporcie drogowym i kolejowym oraz plany stopniowego wycofywania (do 2030 r.) oleju palmowego i innych biopaliw z roślin spożywczych, które zwiększają emisje CO₂, za pomocą systemu certyfikacji;
- wzmocnieniu unijnych kryteriów zrównoważonego rozwoju w dziedzinie bioenergii;
- zapewnieniu terminowego osiągnięcia wiążącego celu na szczeblu UE w oszczędny sposób.

3. Mechanizm finansowania energii ze źródeł odnawialnych

Komisja ustanowiła mechanizm finansowania ([rozporządzenie 2020/1294](#)) w oparciu o art. 33 [rozporządzenia w sprawie zarządzania \(\(UE\) 2018/1999\)](#) w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”. Mechanizm ten obowiązuje od września 2020 r., a Komisja nadal jest w trakcie jego wdrażania.

Głównym celem mechanizmu jest pomoc państwom w osiągnięciu indywidualnych i zbiorowych celów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych. Mechanizm finansowania łączy państwa wnoszące wkład w finansowanie projektów (kraje wnoszące wkład) z krajami, które zgadzają się na realizację nowych projektów na swoim terytorium (kraje przyjmujące). Komisja określa ramy wdrażania i sposoby finansowania mechanizmu, stanowiąc, że państwa członkowskie, fundusze UE lub wkłady sektora prywatnego mogą finansować działania w ramach mechanizmu.

Energia wytworzona dzięki mechanizmowi finansowania zostanie zaliczona na poczet celów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych wszystkich państw uczestniczących i uwzględniona w ambitnym dążeniu do osiągnięcia neutralności emisyjnej do 2050 r. w ramach [Europejskiego Zielonego Ładu](#).

C. Przyszłe działania

1. Transeuropejska sieć energetyczna

W grudniu 2020 r. Komisja przyjęła wniosek w sprawie zmiany tych przepisów ([COM\(2020\)0824](#)), którego celem jest połączenie regionów obecnie odizolowanych od europejskich rynków energii. Przegląd ten ma na celu propagowanie znacznego zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w europejskim systemie energetycznym zgodnie z nadrzędnym celem Europejskiego Zielonego Ładu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r.

W lipcu 2020 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie przeglądu wytycznych dotyczących [transeuropejskiej sieci energetycznej](#) (TEN-E), która ma na celu ich aktualizację i dostosowanie do unijnej polityki klimatycznej. Pierwotną [decyzję nr 1254/96/WE](#) kilkakrotnie zmieniano, a w [rozporządzeniu \(UE\) nr 347/2013](#) ustanowiono obecne wytyczne dotyczące transeuropejskiej infrastruktury energetycznej.

2. Zmiana dyrektywy w sprawie opodatkowania energii

W lipcu 2021 r. Komisja opublikowała wniosek ([COM\(2021\)0563](#)) dotyczący przeglądu dyrektywy w sprawie opodatkowania energii ([dyrektywa 2003/96](#)), w którym zaproponowała dostosowanie opodatkowania produktów energetycznych do polityki UE w zakresie energii i klimatu, promowanie czystych technologii oraz usunięcie

przestarzałych zwolnień i stawek obniżonych, które obecnie zachęcają do stosowania paliw kopalnych.

D. Kwestie dotyczące zasobów

1. Biomasa i biopaliwa

W dyrektywie w sprawie odnawialnych źródeł energii ([dyrektywa \(UE\) 2018/2001](#)), która obecnie obowiązuje, przewidziano cel wynoszący 3,5-procentowy udział zaawansowanych biopaliw i biogazu w sektorze transportu do 2030 r. oraz cel pośredni wynoszący 1% do 2025 r. Istniejący pułap dla biopaliw pierwszej generacji utrzymano na poziomie 7% dla transportu drogowego i kolejowego, a jednocześnie nałożono na dostawców paliw ogólnounijny obowiązek zapewnienia w dostawach określonego odsetka (6,8%) paliw niskoemisyjnych i odnawialnych oraz rozszerzono zakres stosowania unijnych kryteriów zrównoważonego rozwoju na obszar bioenergii (aby objąć tym zakresem biomasę i biogaz wykorzystywane do ogrzewania i chłodzenia oraz do wytwarzania energii elektrycznej).

W lipcu 2021 r. Komisja opublikowała wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii, w którym określono cel wynoszący 2,2% udziału zaawansowanych biopaliw i biogazu do 2030 r. oraz cel pośredni wynoszący 0,5% do 2025 r.

2. Wodór

W lipcu 2020 r. Komisja przyjęła europejską strategię na rzecz integracji systemów energetycznych ([COM\(2020\)0299](#)) oraz nową strategię dotyczącą wodoru w Europie ([COM\(2020\)0301](#)), aby zbadać, w jaki sposób produkcja i wykorzystanie wodoru ze źródeł odnawialnych może przyczynić się do dekarbonizacji gospodarki UE. Strategia dotycząca wodoru wprowadza trzy cele: co najmniej 6 GW odnawialnych elektrolizerów wodoru w UE oraz do 1 mln ton wodoru ze źródeł odnawialnych wyprodukowanych do 2024 r.; co najmniej 40 GW odnawialnych elektrolizerów wodoru oraz do 10 mln ton wodoru ze źródeł odnawialnych wyprodukowanych w UE do 2030 r.; a także wprowadzenie na szeroką skalę wodoru ze źródeł odnawialnych począwszy od 2030 r.

3. Morska energia wiatrowa

19 listopada 2020 r. Komisja opublikowała specjalną [strategię UE dotyczącą morskiej energii odnawialnej](#) zatytułowaną „Strategia UE w zakresie wykorzystania potencjału morskiej energii odnawialnej na rzecz neutralnej dla klimatu przyszłości” ([COM\(2020\)0741](#)), w której oceniono potencjalny wkład morskich odnawialnych źródeł energii i wykroczone poza wąską definicję czynników produkcji energii. Strategia ta ma na celu zwiększenie produkcji energii elektrycznej z morskich źródeł odnawialnych w UE z 12 GW w 2020 r. do ponad 60 GW do 2030 r. i 300 GW do 2050 r. Ponadto przewiduje się w niej przegląd legislacyjny transeuropejskiej sieci energetycznej, aby zwiększyć jej zastosowanie do transgranicznej infrastruktury morskiej.

4. Energia oceaniczna

W styczniu 2014 r. Komisja opublikowała komunikat zatytułowany „Niebieska energia: Działania, które należy podjąć do roku 2020 i później w celu wykorzystania potencjału energetycznego europejskich mórz i oceanów” ([COM\(2014\)0008](#)). W tym

komunikacie przedstawiono plan działania służący wspieraniu wykorzystania energii oceanicznej, w tym energii fal i pływów, konwersji energii cieplnej oraz energii wytwarzanej w wyniku wykorzystania gradientu zasolenia wody.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament Europejski nieodmiennie opowiada się za korzystaniem z odnawialnych źródeł energii oraz podkreśla konieczność wyznaczenia obowiązkowych celów do 2020 r.^[1], a następnie do 2030 r.

W lutym 2014 r. przyjął rezolucję^[2], w której krytycznie odniósł się do przedstawionych przez Komisję wniosków w sprawie ram polityki w zakresie klimatu i energii do 2030 r., uznając je za krótkowzroczne i pozbawione ambicji. Wezwał do ustalenia na szczelbu UE wiążącego udziału energii ze źródeł odnawialnych na poziomie 30% łącznego zużycia energii – cel ten powinien zostać osiągnięty dzięki indywidualnym wiążącym celom krajowym – oraz do przedłużenia obowiązywania celów w zakresie paliw transportowych na okres po 2020 r.

W czerwcu 2016 r. Parlament przyjął rezolucję^[3] w sprawie sprawozdania z postępów w dziedzinie energii odnawialnej, wzywając Komisję, by przedstawiła ambitniejszy pakiet klimatyczno-energetyczny na 2030 r., w którym wyznaczy wyższy unijny cel w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych, wynoszący co najmniej 30% i wdrażany za pośrednictwem poszczególnych celów krajowych. Cele ustalone już na 2020 r. należało traktować jako minimum podczas przeglądu dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii.

W styczniu 2018 r., z myślą o przeglądzie dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii w 2018 r., Parlament poparł wiążący cel dla Unii wynoszący co najmniej 35% udziału energii ze źródeł odnawialnych w 2030 r.^[4] i wzmocnienie zużycia własnego jako prawa. Po negocjacjach z Radą wiążący cel Unii obniżono do co najmniej 32%.

W styczniu 2020 r. Parlament przyjął rezolucję^[5] w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu, w której sformułował szereg zaleceń, w tym dotyczących zapewnienia dostępu do czystej i bezpiecznej energii po przystępnej cenie. W myśl tego wezwał do przeglądu dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii i ustanowienia wiążących celów krajowych dla każdego państwa członkowskiego oraz zalecił wdrożenie we wszystkich sektorach i strategiach politycznych zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”.

[1]Rezolucje Parlamentu Europejskiego z dnia 29 września 2005 r. w sprawie udziału odnawialnej energii w UE oraz propozycji konkretnych działań (Dz.U. C 227E z 21.9.2006, s. 599), z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie ogrzewania i chłodzenia z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (Dz.U. C 290E z 29.11.2006, s. 115), z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie strategii na rzecz biomasy i biopaliw (Dz.U. C 317E z 23.12.2006, s. 890) oraz z dnia 25 września 2007 r. w sprawie mapy drogowej na rzecz energii odnawialnej w Europie (Dz.U. C 219E z 28.8.2008, s. 82).

[2]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie ram polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030 (Dz.U. C 93 z 24.3.2017, s. 79).

[3]Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie sprawozdania z postępów w dziedzinie energii odnawialnej (Dz.U. C 91 z 9.3.2018, s. 16).

[4]Poprawki Parlamentu z 17 stycznia 2018 r. do wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie zarządzania łańcuchem energetycznym.

[5]Rezolucja Parlamentu z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 2).

W maju 2021 r. Parlament przyjął rezolucję^[6] w sprawie w sprawie strategii europejskiej na rzecz integracji systemów energetycznych ([COM\(2020\)0299](#)) oraz rezolucję w sprawie europejskiej strategii w zakresie wodoru ([COM\(2020\)0301](#)), w których opowiada się za dekarbonizacją i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej i wodoru. Wezwał również Komisję, aby przyznała gwarancję pochodzenia wodorowi ze źródeł odnawialnych oraz by ukierunkowała dyskusję w kontekście przeglądu dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii i przeglądu wytycznych w sprawie pomocy państwa, co przyczyni się do propagowania wykorzystania energii ze źródeł energii.

Matteo Ciucci
10/2021

[6]Rezolucja Parlamentu z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie strategii europejskiej na rzecz integracji systemów energetycznych (Teksty przyjęte, [P9_TA\(2021\)0240](#)) oraz rezolucja w sprawie europejskiej strategii w zakresie wodoru (Teksty przyjęte, [P9_TA\(2021\)0241](#)).

